

„Staň se člověkem“, V.

Bůh stvořil lidstvo ke svému obrazu, k obrazu Božímu ho stvořil; stvořil je jako muže a ženu. (Gn 1, 27) [Otec] nás vytrhl z moci temnoty a uvedl do království svého milovaného Syna. On je obraz neviditelného Boha, prvorozený všeho stvoření. (Kol 1, 13.15)

Během velikonočních svátků obnovujeme – v osobní rovině i jako společenství – svěžest a radost křesťanské identity. „Obnovujte ducha své mysli a oblékněte se do nového člověka stvořeného k Božímu obrazu, plného spravedlnosti, svatosti a pravdy.“ (Ef 4, 23–24). Máme před sebou několikatýdenní přípravu, která z Apoštolovy zbožné fráze může udělat pravdivé vyznání. „Kde jsi, člověče?“ (Gn 3, 9). „Kde je tvůj bratr?“ (Gn 4, 9). Ježíš odpovídá: „Každý, kdo plní vůli Boží, to je můj bratr i sestra i matka.“ (Mk 3, 35).

1. PŘÍPRAVA A KLÍČOVÉ POJMY

Hospodin Bůh zavolal na člověka: „Kde jsi?“ (Gn 3, 9). A tak Kristus, když přicházel na svět, řekl... „Zde jsem, abych plnil, Bože tvou vůli.“ (Žid 10, 5.7)

O čem v těchto dnech rozmlouváte? Co prožíváte?

S čím přicházíte k dnešní bohoslužbě?

Jaký pokrok jste v minulém týdnu udělali v přípravě na Velikonoce?

Oslovil vás někdo, kdo hledal duchovní život? ^{Jan 12, 21}

Lze být součástí společenství a nezávislý na názorech lidí? ^{Jer 31, 34}

V Janově evangeliu nenacházíme soupis jmen **dvanácti apoštolů**, ostatně ani slovo *apoštol* (srov. *Dvanáct*, Jan 6, 67.70.71; 20, 24). Jména užšího výběru učedníků jsou v textu uváděna nahodile. Hebrejská jména: Šimon (*Ten, který uposlechl*; 1, 42); Natanael (*Darovaný Bohem*; 1, 47); Tomáš (*Dvojče*, 21, 2); Juda (*Patřící Hospodinu*, 14, 22); Juda Iškariotský (tj. z města *Kerijót*; 12, 4). Řecká jména: Ondřej (*Mužný*; 1, 40); Filip (*Milovník koní*; 1, 44) [srov. dnešní epizoda Jan 12, 20–22!] Bezejmenní: společník Ondřeje (1, 40); synové Zebedea (21, 2); učedník milovaný Ježíšem (21, 7). Dále je zmiňováno cca 10 mužů a žen, kteří doprovázejí Pána. **✚** Ač je pojem **nové smlouvy** v křesťanské tradici podstatný, o jeho původním smyslu se v židovském i křesťanském prostředí vedou diskuze. Jeremiášova *nová smlouva* zapsaná v lidském srdci (Jer 31, 31.33) není blíže vysvětlena. Podle apoštola Pavla Ježíš uzavřením *nové smlouvy* zrušil kletbu smlouvy sinajské (Gal 3, 13; srov. Ex 24, 8). Srov. Ježíšova slova u večeře: „Tento kalich je *nová smlouva*“ (1 Kor 11, 25). „Dal nám schopnost sloužit *nové smlouvě*, která nespočívá v liteře, ale v duchu.“ (2 Kor 3, 6).

V krátké diskuzi si předsedající v hlavě shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby a připraví si vstupní modlitbu podle následujícího mustru:

Kdo? „Bože, náš Otče...“

Proč? „tvůj Syn byl *vyvýšen*, aby člověka pozvedl k nebeské *slávě*;^{Jan 12, 28}
ve svém Synu se nabízíš lidem bez rozdílu vyznání, barvy kůže i orientace;“

Co? „daruj nám Ducha moudrosti, ať rozlišujeme to, co nám v křesťanském životě prospívá;
ať v milosti křtu *odumíráme* předsudkům tohoto světa a žijeme *novým životem*;“

Jak? „Skrze Krista, našeho Pána.“

2. LÍTOST NAD HŘÍCHY A MODLITBA

Předsedající začne bohoslužbu znamením kříže:

Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.

Poslední veřejné kázání galilejského Divotvůrce končí pokrčenými rameny, jeho odchodem a úkrytem před lidmi.^{Jan 12, 33} Přírovnání lidského života k zasetému obilí a následně úrodě nepřišlo lidem zajímavé. Jejich uvažování o náboženství postrádalo vzdušnost, nadhled a úžas nad Boží velkorysostí. Nelitujeme svých hříchů bezúčelně a malicherně? Toužíme duchovně růst? Prahne po svobodném životě v Boží milosti?

Následuje chvíle ticha.

V rámci úkonu kajcnosti je možné si obvyklým způsobem umýt ruce a pronášet u toho slova žalmu 51, 4 „Smyj ze mě, Bože, mou nepravost a očisť mě od hříchu.“

V: Daroval jsi nám důstojnost princů a princezen Božího království, Pane:
smiluj se nad námi.

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: Tvé slovo v našem srdce zapouští kořeny a přináší plody, Kriste:
smiluj se nad námi.

O: Kriste, smiluj se nad námi.

V: Odpouštíš hříchy a nemyslíš na naše provinění, Pane;^{Jer 31, 34}
smiluj se nad námi.

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: Smiluj se nad námi, všemohoucí Bože,
odpusť nám hříchy a doved' nás do života věčného.

O: Amen.

Zde následuje **modlitba**, která shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby.

3. NASLOUCHÁNÍ PÍSMU

„Tvůj hlas jsem slyšel v zahradě a bál jsem se, že jsem nahý, a proto jsem se skryl.“ (Gn 3, 10) Ačkoli to byl Syn Boží, naučil se svým utrpením poslušnosti. (Žid 5, 8)

Desítky let se prorok Jeremiáš snaží burcovat Izraele. V jednu chvíli stávali při bohoslužbách na chrámovém nádvoří a za pár hodin byli ochotni rituálně zabíjet své děti, aby si získali přízeň božstev okolních států. Pošlapávali moudrost Tóry a odmítali vše svaté i slabé: sirotci, vdovy, ani přistěhovalci pro ně neměli cenu. Ze *smlouvy* uzavřené na Sinaji se stal „cár papíru“. Vzpamatuje se Izrael z babylónského traumatu? Pochopí konečně, co to znamená svobodný život (Dt 30, 4)?

(H – Hospodin)

Úryvek z druhé proroka Jeremiáše.

31, 31–34 (Šrámek+jäg)

Nová smlouva: 31, 31–34

V „Teď se blíží dny, – říká Hospodin, – že sjednám s izraelskými kmeny a s kmenem judovým novou smlouvu. Nebude to smlouva, jakou jsem sjednal s jejich praotci za dnů, kdy jsem je uchopil za ruku a vyvedl je z egyptské země. Tu smlouvu zrušili sami, ač já jsem byl jejich pánem, – říká Hospodin.

Smlouva, kterou teď sjednám s Izraelem, až přijde čas, bude taková, – říká Hospodin: *Vložím svůj zákon do jejich nitra a vepíšu jej sám do jejich srdcí! Budu jim Bohem a oni budou mým lidem.* Pak nebude učít druh druhá a bratr bratra: »Poznej Hospodina!«, protože všichni mě budou znát, velcí i malí. Odpustím jim i hříchy a nebudu myslet na jejich vinu.“

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Když Ježíš procházel městskými branami, lidé volali „Hosana! Král izraelský!“ (Jan 12, 13). Velkolepý výjev. Učedníci to nechápou (v. 16) a farizeové v tom vidí nesmírnou politickou moc (v. 19). Říká se, že ten Muž prý zavolal Lazara z hrobu (v. 17). Nejedno poutník a návštěvník města chce toho divotvůrce vidět na vlastní oči a slyšet na vlastní uši. Když mu v Chrámě naslouchali, silně zahřmělo. Jak zvláštní shoda náhod...

(E – Evangelista; J – Ježíš; H – Hlas z nebe; P – poutníci)

Úryvek z evangelia podle Jana.

12, 20–36 (BOG+jäg)

Poslední veřejné kázání. Přišla hodina, kdy Syn člověka bude oslaven: 12, 20–36

E Mezi těmi, kdo přišli do Jeruzaléma jako poutníci, aby se o svátcích Pesachu zúčastnili bohoslužeb, byli i někteří Řekové. Ti přišli k Filipovi, který byl z galilejské Betsaidy, a prosili ho:

P „Pane, rádi bychom viděli Ježíše.“

E Filip šel a řekl to Ondřejovi. Ondřej a Filip pak šli a pověděli to Ježíšovi.

J „Přišla hodina, kdy Syn člověka bude oslaven. Amen, amen, pravím vám: Jestliže pšeničné zrno nepadne do země a neodumře, zůstane samo; odumře-li však, přinese hojný užitek. Kdo má svůj život rád, ztratí ho; kdo však svůj život na tomto světě nenávidí, uchová si ho pro život věčný. Jestliže mi kdo chce sloužit, ať mě následuje; a kde jsem já, tam bude i můj služebník. Jestliže mi kdo slouží, Otec ho zahrne počtou.

Nyní je moje duše rozechvěna. Co mám říci? Otče, vysvobod' mě od té hodiny? Ale právě kvůli té hodině jsem přišel. Otče, oslav své jméno!“

H „Oslavil jsem a ještě oslavím.“

E Lidé, kteří tam stáli a uslyšeli to, říkali, že zahřmělo. Jiní říkali:

P „To k němu promluvil anděl.“

J „Ten hlas se neozval kvůli mně, ale kvůli vám. Nyní nastává soud nad tímto světem, nyní bude vládce tohoto světa vypuzen. A já, až budu ze země vyvýšen, potáhnu všechny k sobě.“

E Těmi slovy chtěl naznačit, jakou smrtí zemře.

P „My jsme slyšeli ze Zákona, že Mesiáš zůstane naživu navždy; jak ty můžeš říkat, že Syn člověka musí být vyvýšen? Kdo je ten Syn člověka?“

J „Už jen krátký čas je mezi vámi světlo. Chodte, dokud máte světlo, aby vás nezastihla tma. Kdo chodí ve tmě, neví, kam jde. Dokud máte světlo, věřte v to světlo, abyste byli syny světla.“

E Po těch slovech Ježíš odešel a skryl se před nimi.

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Jeruzalém je plný poutníků. Připutovali do královského města, aby oslavili Pesach, svátek *svobody* izraelského národa. Hotové lidské mravenišťe. Šušvalo se, že ten galilejský Ježíš probudil z mrtvých jakéhosi Lazara (Jan 12, 17–18). Neslýchaná věc... a jak lákavá! Všichni toho divotvůrce chtějí vidět i slyšet. Když si ten zájem uvědomí i farizeové, řeknou: „Celý svět jde za ním“ (v. 19c) – jsou to poslední slova, která v Janově evangeliu vysloví (kupodivu mají pravdu, ale ještě to nevědí). I pohanští Řekové, vzdálení obdivovatelé judaismu a obchodníci, se snaží s Ježíšem zkontaktovat. Ty zprávy, které kolem něho kolují, vzbuzují obdiv a člověk ani nemusí být „skalní věřící“. A tak se Ježíš naposled ocitá mezi lidmi, kteří jsou lační po jeho slovech (i když je otázkou, co vlastně chtějí slyšet). Ježíš pronáší své závěrečné kázání.

Promlouvá ke všem, kdo se chtějí stát jeho učedníky. Jako inspiraci si bere pšeničné osivo: zdánlivě umírá, aby při sklizni přineslo užitek. Stává se *svobodným* na nárocích tohoto světa, aby mohlo vyrůst v netušené síle. Dokáží stejně tak *svobodně* žít i Ježíšovi následovníci? Jakmile se vymezí vůči životnímu stylu tohoto světa, jakmile se přestanou snažit splynout a zapadnout do šedivého průměru společnosti, objeví netušenou *svobodu* a možnosti svého (křesťanského) života. Přirovnání k výnosu z obilného zrna je srozumitelné. A v Janově evangeliu se stává jednou z nosných myšlenek celého Ježíšova veřejného působení. Nyní „nastala hodina“ (v. 23), aby tuto absolutní *svobodu* na světě a důvěru ve vitalitu lidského života dosvědčil sám na sobě. Docení to lidé? Pro jedny posluchače to jsou hřmějící třesky blesky, iracionální myšlenky nějakého blouznivce a esoterika (v. 29a). Druzí v Ježíšových slovech vidí jen soukromé osvětlení z nebe (v. 29b), jakési posvátné privilegium proroka. Co když ale Otcova náklonnost k nazaretskému Ježíšovi vypovídá o všeobíjající Otcově náklonnosti k celému lidstvu? Může být Ježíšův vztah s Dárcem života (srov. Jan 1, 1–18) podobnou životní nadějí všech ostatních lidí?

Ježíš naposled promlouvá na veřejnosti. A odpověď lidí? „Ale naši kazatelé říkali, že...“ (Jan 12, 34). Tři roky Ježíš veřejně působil, několikrát navštívil i Jeruzalém, a nyní je jeho pedagogické úsilí korunováno poznámkou: „Naši učitelé nám říkali něco jiného než říkáš

ty.“ Mohli zareagovat na jeho slova. Mohli se opřít o Zákona nebo proroky (o „Synu člověka“ přeci mluví Daniel 7, 13). Mohli logicky vyvracet domnělé Ježíšovy výmysly. Oni však odpovíděli způsobem hodným moderního člověka: „My jsme slyšeli, že v televizi říkali...“ A Ježíšovi došla trpělivost. „Mají v hlavě temno“, pomyslel si (srov. Jan 12, 35–36a). Odešel a skryl se před nimi (Jan 12, 36b).

Vyžaduje to světlo víry, o kterém tak často mluví nazaretský Učitel, abychom dokázali jeho smrt a vzkříšení nahlížet ve světle *osvobození* osobního života od požadavků tohoto světa, *vyvýšení* nad ubíjející fádnost času mezi narozením a smrtí a *oslavení* života, které zrcadlí milosrdnou Tvář. Z naší strany se jedná o celoživotní proces a úsilí. Je škoda jen bezmyšlenkovitě naslouchat a říkat: „My jsme dříve od kazatelů slyšeli, že...“ Copak je svobodný křesťanský život artefaktem minulosti a prázdnou skořápkou výroků historických (a historizujících!) postav? Prorok Jeremiáš snil o pulzujícím srdci, které bude zdrojem vitality božsko-lidského života. Snil o tom, že člověk bude čerpat z vlastních zkušeností, duchovních experimentů i omylů, a nebude závislý na tom, co mu kdo kdy řekne (srov. Jer 31, 34). Společenství věřících se stane zdrojem posvěcení, inspirace a sdílením zkušeností. Nebude nutné se utvrzovat ve vlastní neschopnosti a závislosti. Jeremiáš je prorokem probuzení k novému životu, Ježíš je jeho svědkem a my jím žijeme.

4. ODPOVĚĎ PÍSMU

„Nevím. Copak jsem já strážcem svého bratra?“ (Gn 4, 9b) Z toho jsme poznali Lásku: že Kristus za nás položil svůj život. Také my jsme povinni položit život za své bratry. (1 Jan 3, 16)

Obilné zrna umírá tomuto světu, aby přineslo úrodu. Člověk z ní připraví mouku a upeče každodenní chléb, který zahání hlad. Ježíš Kristus lidskou důstojnost *povýšil* k Boží oslavě. Ponořením do křestní vody umíráme, abychom se zrodili k životu; k životu, který má svůj smysl i poslání.

Vyznejme víru, ve které jsme pokřtěni:

Apoštolské vyznání víry

Věřím v Boha, Otce všemohoucího,
Stvořitele nebe i země.

I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho;
jenž se počal z Ducha Svatého,
narodil se z Marie Panny,

trpěl pod Ponciem Pilátem,
ukřižován umřel i pohřben jest;
sestoupil do pekel,
třetího dne vstal z mrtvých;
vstoupil na nebesa,
sedí po pravici Boha, Otce všemohoucího;
odtud přijde soudit živé i mrtvé.

Věřím v Ducha Svatého,
svatou církev obecnou,
společenství svatých,
odpuštění hříchů,
vzkříšení těla a život věčný.

Amen.

Modlitba věřících

Apoštol Pavel nás vybízí, abychom se ve shromáždění věřících obraceli k Bohu prosbami, přímluvami i díky.

Určitě ho máme i za co chválit. (srov. 1 Tim 2, 1-2; Zj 7, 12)

Doporučuji v návaznosti na slyšené Boží slovo ve společném rozhovoru zformulovat 2× chvály, 2× díky, 2× prosby a 2× přímluvy. Až se budou jednotlivá zvolání pronášet, jako odpověď lidu lze použít „Přijď království tvé!“

Snad je moudré vzpomenout i na nemocné a na lidi v karanténě, na ty, kdo jsou v první linii boje s epidemií, na zdravotníky, policisty, vojáky, hasiče a na všechny, kteří svou službou a nezištnou pomocí nesou riziko nákazy. Pamětliví můžeme být i na děti, studenty, jejich sebedisciplínu k učení v této době, pedagogy, akademiky a inspiraci k vlastnímu rozvoji.

5. MODLITBA PÁNĚ

„Získala jsem mužského potomka s Hospodinovou pomocí.“ (Gn 4, 1b) „Až povýšíte Syna člověka, tehdy poznáte, že JÁ JSEM. Nic nedělám sám od sebe, ale mluvím, jak mě naučil Otec. (Jan 8, 28)

Otče náš, jenž jsi na nebesích,
posvět se jméno tvé.
Přijď království tvé.

Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi.
Chléb náš vezdejší dej nám dnes.
A odpusť nám naše viny,
jako i my odpouštíme našim viníkům.
A neuveď nás v pokušení,
ale zbav nás od zlého.
(Neboť tvé je království i moc i sláva navěky.)
Amen.

6. DOBROŘEČENÍ

Povzbuzení apoštola Pavla: (srov. Řím 15, 4–6; BOG+jäg)

„Všechno, co kdysi bylo napsáno, bylo napsáno k našemu poučení.
Z Písma čerpejte vytrvalost a povzbuzení. Mějte naději. Bůh, zdroj
vytrvalosti a povzbuzení, kéž vám dá, abyste v souladu stejně smýšleli
podle vůle Krista Ježíše. Svorně a jedněmi ústy *oslavujte* Boha, Otce
našeho Pána Ježíše Krista.“

Účastníci se žehnají znamením kříže:

V: Dej nám, Bože, své požehnání,
chraň nás všeho zlého a doveď nás do života věčného.

O: Amen.

V: Dobrořečme Pánu.

O: Bohu díky.

V ideálním světě by nyní následovalo slavnostní pohoštění.

„Země ti bude plodit trní a bodláčí... V potu tváře budeš jíst chléb.“ (Gn 3, 18a.19a) „Jestliže tedy vy, třebaže jste prachbídní, umíte dávat svým dětem dobré dary, čím spíše nebeský Otec dá Ducha Svatého těm, kdo ho prosí!“ (Lk 11, 13)